

Використані джерела

1. Рабінович С. П. Природно-правові підходи в юридичному регулюванні : монографія / С. П. Рабінович. – Л. : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2010. – 576 с.
2. Усенко І. Б. П. Д. Лодий: філософ, правознавець, просвітник / І. Б. Усенко, І. В. Музика // Часопис Київського університету права. – 2016. – № 2. – С. 12–19.
3. Лодий П. Д. Теория общих прав, содержащая в себе философское учение о естественном всеобщем государственном праве / П. Д. Лодий. – СПб., 1828. – С. 3–41.
4. Тихонов В. Н. Идеи П. Д. Юркевича о государстве и праве в контексте современности : монография / В. Н. Тихонов. – Луганск : РИО ЛАВД, 2003. – 304 с.
5. Юркевич П. Історія філософії права; Філософія права; Філософський щоденник / П. Юркевич. – К. : Редакція журналу «Український світ», 1999. – 756 с.
6. Тарановский Ф. В. Учение об естественном праве / Ф. В. Тарановского // Журнал Министерства Юстиции. – Петроград, 1916. № 3. – С. 1–26.
7. Костенко О. Що є право? Про основи «натуралістичної» юриспруденції у світлі соціального натуралізму / О. Костенко // Право України. – 2010. – № 4. – С. 83–91.

Музика І. В. Проблема співвідношення природного і позитивного права у вітчизняній правовій думці XIX–XXI ст.

Досліджується проблема взаємодії природного і позитивного права в теоретичних концепціях вітчизняних прихильників теорії природного права XIX–XXI ст. Аналізуються різні підходи до способів і форм взаємодії природного і позитивного права як аспектів правової реальності. Висвітлюються погляди науковців щодо джерел природного права.

Ключові слова: природне право, позитивне право, історія вітчизняної правової думки, джерела природного права, співвідношення природного і позитивного права.

Muzyka I. The problem of the correlation of natural and positive law in the national legal thought of XIX–XXI

The problem of interaction of natural and positive law in the theoretical concepts of domestic supporters of the theory of natural law of the nineteenth and twentieth centuries is investigated. Various approaches to methods and forms of interaction of natural and positive law as aspects of legal reality are analyzed. The views of scientists on sources of natural law are highlighted.

Conclusions: a) natural and positive law are considered as relatively independent or complementary, or integrated aspects of legal reality, or recognized the supremacy of natural law with respect to positive law; b) natural law is recognized as a moral criterion and a criterion of justice in relation to positive law (legislation); c) the source of natural law is recognized by the laws of nature, the laws of the self-organization of human communities, the divine mind, the mind of man, the properties of the human spirit, the natural order of things, the nature of man; the source of positive law is the will of the legislator, the state will, the will of the subjects of law, judges or judicial bodies.

Key words: natural law, positive law, history of domestic legal thought, source of natural law, correlation of natural and positive law.

УДК 340

*Костянтин Сергійович Немченко,
аспірант відділу теорії держави і права
Інституту держави і права
ім. В. М. Корецького НАН України*

**ФІСКАЛЬНА ФУНКЦІЯ ДЕРЖАВИ:
ПІЗНАВАЛЬНО-АНАЛІТИЧНІ АСПЕКТИ ПРИРОДИ ТА ЗМІСТУ**

Постановка проблеми. Реформаційні процеси, що відбуваються у сучасному суспільстві, потребують суттєвих змін різноманітних сторін діяльності держави. Однією з них є функціональне призначення держави, що, в підсумку, і визначає її місце в суспільстві. Тому фундаментальні трансформації основних напрямів діяльності держави, головним серед яких є фінансова діяльність держави, визначають ефективність впливу на суспільство та дієвість здійснюваних реформ. Сучасний стан розвитку Української держави та виклики, які ставляться перед нею, визначають актуальність дослідження змісту та сутності функціонального призначення держави, основне місце в якому належить фінансовій функції. Виконуючи роль інструмента державної політики, податки та оподаткування водночас є складовими діяльності органів державної влади, мають правову форму закріплення та визначають зміст фінансової функції держави. Актуальність теми дослідження підтверджується й існуючим станом її наукової розробки. Наукові проблеми, пов'язані

з природою та змістом фіскальної функції держави, не належать до числа обділених увагою. Більшість таких досліджень є вузько направленими або галузевими й припадають на 90-ті роки, хоча чимало теоретичних положень, сформульованих у той час, не втратили свого значення й понині. Більш сучасні дослідження проблематики природи та змісту фіскальної функції держави мають фрагментарний та несистемний характер і не охоплюють повною мірою теоретико-правову проблематику фіскальної функції держави. Тому проблема природи та змісту фіскальної функції держави крізь призму її пізнавальних й аналітичних аспектів потребує ґрунтовного, системного та актуального дослідження.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теорія функцій держави та окремих її напрямів були предметом досліджень багатьох радянських учених – А. Денисова, Л. Загайнова, Л. Каска, Д. Керімова, Н. Черноголовкіна, А. Артеминої, М. Бухтєревої, С. Комарова, В. Кудрявцева, Ю. Марченка, О. Лукашової, Л. Морозової, В. Нерсисянца, Ю. Тихомирова, які всебічно обґрунтували теорію функцій радянської, соціалістичної держави. Окремі аспекти реалізації фіскальної функції держави розкриті в працях таких вітчизняних дослідників, як В. Бабкіна, Ю. Бисага, О. Бандурка, А. Заєць, Р. Калюжний, М. Кельман, А. Колодій, М. Козюбра, В. Копейчиков, М. Костицький, В. Котюк, В. Лемак, В. Окіпнюк, А. Олійник, В. Погорілко, П. Рабінович, В. Селіванов, О. Скакун, О. Скрипнюк, Ю. Шемшученко, Р. Шай та інші, які досліджували теорію функцій держави в сучасний період.

Проблеми природи та змісту фіскальної функції держави досліджувалися на дисертаційному рівні вітчизняними вченими – В. Мельниченко, Д. Носіком, В. Жадько.

Не применшуючи значення праць означених учених, необхідно констатувати відсутність комплексних наукових досліджень природи та розкриття змісту фіскальної функції держави крізь призму його теоретико-правових аспектів з урахуванням сучасних економічних та правових умов.

Метою статті є дослідження взаємозв'язку та впливу категорій «функція» та «функція держави» на аналіз природи й змісту поняття «фіскальна функція держави»; аналіз природи та змісту поняття «фіскальна функція держави».

Основні результати дослідження. В аспекті дослідження понять «функція» та «функція держави» важливо зазначити, що в доктрині існує полісемія думок щодо того, як слід підходити до розуміння «функції держави» та застосування поняття «функція». Важливим залишається питання, чи потрібно в процесі визначення поняття та змісту державної функції використовувати загальносоціальні підходи до розуміння поняття «функція», чи все ж таки слід виробити свій інструментарій, застосовуваний виключно в межах державно-правової матерії. Крім того, навіть у межах суто догматичного підходу до розуміння функцій держави спостерігається наявність різних суджень і підходів, які неодноразово піддавалися аналізу і критиці, тому аналіз основних підходів до визначення понять «функція держави» і «функція», їх взаємозв'язку з поняттям «фіскальна функція держави» є основою формування власної позиції.

У перекладі з латини термін «функція» (*functio*) означає виконання, втілення, тобто діяльність, роботу. У науковий обіг поняття «функції» було введено математиком Г. Лейбніцом у XVII–XVIII ст. Категорія «функція» широко застосована в різних науках, зокрема і в правових. Це надає можливості за відсутності загальноприйнятого уявлення про поняття «функція держави» вирішити питання, враховувати не лише ідеї та підходи, які сформувалися у юриспруденції, а й враховувати міждисциплінарні підходи.

Найпоширеніше визначення поняття «функція», яке дається у тлумачних словниках, є діяльність, виконання певних дій [1].

На нашу думку, на підставі філологічного тлумачення первинне значення терміна «функція» дає змогу обґрунтовано вважати більш коректним розуміння «функції держави» в правовій доктрині як пряму дію або діяльність.

Хоча у західній юридичній науці питання про функції держави практично не розглядалося, йшлося зазвичай про цілі і завдання держави, у вітчизняній же науці проблема функцій держави постійно перебувала у центрі уваги, їй присвячено низку фундаментальних досліджень. Правова категорія «функція держави» є одним із фундаментальних напрямів, який вивчається теорією держави та права.

Існуюче різноманіття поглядів на визначення поняття «функція держави» обумовлено переліком тим, що при виробленні того чи іншого поняття неможливо відобразити в його визначенні всіх специфічних сторін і властивостей. На нашу думку, науковість цих поглядів визначається ступенем зрілості думки в межах певного періоду розвитку суспільства, об'єктивністю методологічних підходів до вивчення цієї проблеми.

Існуючі в сучасній доктрині підходи до визначення поняття функції держави потребують критичного осмислення. Для досягнення мети цього дослідження ми пропонуємо таку класифікацію існуючих у сучасній юридичній літературі підходів до визначення поняття «функції держави»:

- розуміння функцій держави як напрямів її діяльності [2, с. 125; 3, с. 4];
- розуміння функцій держави як предметно-політичної характеристики держави [4, с. 10; 5; 6, с. 7];
- розуміння функцій держави як цілей діяльності держави [7, с. 107];
- розуміння функцій держави як впливу на об'єкти регулювання (суспільні відносини) [8, с. 34].

З урахуванням зазначеного вище, у ролі операційного поняття функції держави, що підлягає застосуванню при дослідженні обраного нами предмета, слід, на нашу думку, брати до уваги підхід, який отримав підтримку у вітчизняній правовій науці і згідно з яким функції держави – «це основні напрями діяльності держави, обумовлені його сутністю і змістом, а також цілями, завданнями та їх соціальним призначенням, що стоїть перед ними на тому чи іншому етапі його розвитку» [9, с. 4].

З метою глибшого та детальнішого розуміння природи фіскальної функції варто окремо розглянути категорію «фіск». У словнику іноземних термінів поняття «фіск» визначається як «державна скарбниця» [10, с. 856]. Категорія фіска була широко застосована не лише в стародавній римській та середньовічній літературі, а й у юридичній літературі Нового часу. Відомий німецький учений Ю. Майер писав, що фіск – це сама держава, яка розуміється з визначеної сторони. З цієї визначеної сторони зазначають, що фіск – це держава як суб'єкт у відносинах з приводу державного майна [11, с. 510].

На основі підходів до філологічного тлумачення поняття «фіск» та його застосування у праві, ми можемо стверджувати, що під поняттям «фіск» маєтись на увазі держава як учасник (суб'єкт) процесу майнового набуття (із різних підстав) для подальшого матеріального забезпечення діяльності та функціонування держави.

Зазвичай у вітчизняній теоретико-правовій науці виокремлюють поняття «оподаткування та фінансового контролю» (О. Скакун, М. Марченко, О. Пушняк) розуміючи її як самостійну, так і допоміжну функції. Однак у вітчизняній та зарубіжній науці існують позиції щодо виокремлення фіскальної функції як самостійної функції держави.

Інші ж вчені, навпаки, дотримуються думки, що фіскальна функція є самостійним напрямом діяльності держави. В. Лазарев і С. Липень вважають, що здійснення управлінської діяльності в сфері збору та розподілу грошових коштів загалом дотична до економічної функції, однак все-таки можливо говорити про самостійність функції оподаткування та справляння податків [12, с. 90; 13 с. 70].

Аналогічну позицію висловлює і В. Бабаєв, який стверджує, що податкова функція є основною внутрішньою функцією, за допомогою якої вирішуються життєво важливі для суспільства, держави та особистості завдання [14, с. 7]. Т. Калентьєва зазначає, що податкова функція є одним із напрямів державної діяльності регулювання розвитку економіки країни в оптимальному режимі, тобто є підфункцією економічної функції держави [15, с. 106].

У вітчизняній науці були спроби провести комплексне дослідження поняття «фіскальна функція держави». Так, на думку В. Мельниченко, податкова функція сучасної держави – це нормативно-регламентований комплексний напрям впливу держави з метою організації суспільних відносин у сфері оподаткування та стягнення податків, що здійснюється у певних формах та за допомогою певних методів, для мобілізації грошових коштів у розпорядження держави та вирішення нею своїх завдань та ін. [16, с. 5].

Д. Носіков у своєму дослідженні зазначає, що фіскальна функція держави полягає виключно в акумуляції державних доходів у складі фінансової функції держави [17, с. 4].

На нашу думку, саме цей підхід є найбільш наближеним до коректного визначення фіскальної функції держави, однак є суттєво обмеженим, повною мірою не відображає сучасну природу фіскальної функції та низку важливих правових, суспільних та економічних явищ, які з'явилися у правозастосовній практиці в останні роки та пов'язані зі змістом фіскальної функції держави і потребує суттєвого доповнення та розширення. Нижче спробуємо це детально проілюструвати та проаналізувати.

Ми погоджуємося з тим, що початково сутність фіскальної функції держави була зосереджена на діяльності держави в сфері відносин з акумуляції державних коштів шляхом застосування засобів примусу та регулювалася виключно нормами імперативного характеру.

Такий стан речей у практичній площині мав своє коректне та своєчасне відображення у доктрині радянської теоретико-правової науки у формі підходу до фіскальної функції як складової функції контролю та оподаткування і вітчизняної теоретико-правової науки в період становлення української держави, коли фіскальна функція держави ототожнювалася з акумуляцією державних фондів (орієнтовно до моменту кодифікації норм податкового законодавства в 2010 р. шляхом прийняття Податкового кодексу України).

Однак нині процеси децентралізації, євроінтеграції та міжнародної економічної і політичної інтеграції в Україні та світі обумовили появу низки інструментів та явищ економічного й правового характеру, які, на нашу думку, розкривають природу та зміст фіскальної функції держави, але щодо яких не існує однозначної позиції у вітчизняній теоретико-правовій науці.

Аспектом, який, на нашу думку, є досить важливим для розуміння зміни сутності фіскальної функції держави та не з'ясованим у сучасних дослідженнях, є зміна сутності відносин, які виникають у процесі акумуляції державних коштів. Традиційно фіскальна функція асоціюється виключно з відносинами щодо акумуляції державних коштів, які регулюються імперативними нормами та в процесі яких державні органи реалізують свої владні функції. Нині ми бачимо приклади правозастосовної практики та норм законодавства, коли державні інститути, на які покладена фіскальна функція та які наділені владними повноваженнями, не лише не реалізують надані владні повноваження щодо стягнення надходжень до державних фондів, а й виступають зобов'язаним суб'єктом щодо традиційно підпорядкованих платників податків, а платники податків виступають у ролі рівноправних учасників відносин із державою. Іншим прикладом відносин так званого «нового типу» можна назвати відносини, коли державні органи здійснюють діяльність у сфері оподаткування. Однак така діяльність не призводить до негайної акумуляції державних коштів. Варто навести приклад таких правовідносин.

З 2017 р. набули чинності норми Закону України від 1 липня 2014 р. № 1555-18 «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», у межах якого податкові пільги та списання або розстрочка податкового боргу визначаються як форми державної допомоги [18].

Ми вважаємо, що у цьому разі йдеться про діяльність фіскальних органів, яка має на меті створення економічних умов для майбутнього ведення господарської діяльності платниками податків, що в подальшому дасть змогу акумулювати державні кошти шляхом стягнення обов'язкових податків і зборів.

На нашу думку, відносини, які виникають при застосуванні інститутів розстрочки (відстрочки) податкового боргу, надання податкових пільг, застосування податкової амністії або ж списання податкового боргу, необхідно віднести до сфери фіскальної функції, незважаючи на відсутність у таких правовідносинах реалізації державними органами владних повноважень з метою стягнення коштів до державних фондів, а лише дії фіскальних органів, націлені на економічну стимуляцію платників податків до подальшої підприємницької діяльності.

Такі відносини, на наше переконання, не відповідають повною мірою класичному розумінню фіскальної функції держави, у межах якої фіскальні органи реалізують свої владні повноваження, хоча ці відносини стосуються акумулювання державних коштів. Як слушно зазначає Д. Гетманцев, відносини в сфері реалізації фіскальної функції в сучасній Україні стали більш складними

та багаторівневими і не завжди відповідають класичним відносинам «влади-підпорядкування» і передбачають обов'язки як платників податків, так і фіскальних органів [19].

Висновки. Таким чином, у результаті дослідження можливо зробити такі висновки:

- поняття «функція», «функція держави» безпосередньо впливають на формування змісту поняття «фіскальна функція держави» та обґрунтовано виокремлюють його як напрям діяльності держави;
- на сучасному етапі зміст фіскальної функції держави не може бути обмеженим виключно діяльністю зі збору та акумуляції державних коштів, а потребує більш широкого та комплексного визначення;
- фіскальна функція держави полягає не лише у діяльності та заходах, націлених на акумуляцію державних коштів, а й на створення правових, економічних і соціальних умов для отримання таких коштів державою в майбутньому та забезпечення прав і свобод всіх учасників правовідносин у процесі діяльності з акумуляції державних коштів.

Використані джерела

1. Значение слова ФУНКЦИЯ в Толковом словаре русского языка Ушакова [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://slovar.cc/rus/ushakov/465242.html>.
2. Петров В. С. Советское общенародное государство: основные задачи и функции / В. С. Петров // Советское государство и право. – 1974. – № 9.
3. Манохин В. М. Советское административное право: курс лекций / В. М. Манохин. – Вып. 1: Часть общая. – Саратов, 1968.
4. Денисов А. И. Сущность и формы государства / А. И. Денисов. – М., 1960.
5. Денисов А. И. Советское государство. Возникновение, развитие, сущность и функции / А. И. Денисов. – М., 1967.
6. Теория государства и права / под ред. А. И. Денисова. – М., 1967.
7. Каск Л. И. О некоторых вопросах понятия функций государства / Л. И. Каск, Л. В. Николаева // Вестник Ленинградского ун-та. № 11. Экономика, философия, право. – 1974. – Вып. 2.
8. Глебов А. П. Понятие и структура функций социалистического государства (пособие по спецкурсу «Проблемы теории социалистического государства и права») / А. П. Глебов. – Воронеж, 1974.
9. Марченко М. Н. Проблемы общей теории государства и права : учеб. : в 2 т. / М. Н. Марченко. – 2-е изд. – М., 2008. – Т. 1. Государство.
10. Словарь иностранных слов / под ред. И. В. Лехина, Ф. Н. Петрова. – 4-е изд., перераб. и доп. – М. : Государственное издательство иностранных и национальных словарей, 1954. – 856 с.
11. Налоговое право : учеб. для академического бакалавриата / Д. В. Винницкий. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Юрайт, 2014. – 360 с.
12. Лазарев В. В. Теория государства и права (актуальные проблемы) / В. В. Лазарев. – М., 1992.
13. Лазарев В. В. Теория государства и права / В. В. Лазарев. – М., 2000.
14. Бабаев В. К. Функции современного Российского государства / В. К. Бабаев. – Н. Новгород, 2001.
15. Калентьева Т. А. Правовые формы реализации экономической функции Российского государства в условиях перехода к рыночным отношениям : дис. ... канд. юрид. наук / Т. А. Калентьева. – Самара, 2000.
16. Мельниченко Л. В. Податкова функція сучасної держави : автореф. дис. ... канд. юрид. наук / В. Л. Мельниченко. – О., 2012. – 20 с.
17. Носіков Д. М. Фіскальна функція сучасної держави: теоретико-правовий аспект : автореф. дис. ... канд. юрид. наук / Д. М. Носіков ; МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х., 2016. – 20 с.
18. Про державну допомогу суб'єктам господарювання : Закон України від 1 липня 2014 р. № 1555-18 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1555-18>.
19. Сервіс від фіскалів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://dt.ua/business/servis-vid-fiskaliv-252848_.html.

Немченко К. С. Фіскальна функція держави: пізнавально-аналітичні аспекти природи та змісту

Стаття присвячена аналізу природи та змісту поняття «фіскальна функція держави». У результаті аналізу встановлено, що фіскальна функція держави полягає не лише у діяльності та заходах, направлених на акумуляцію державних коштів, а й у діяльності, направлених на створення правових, економічних та соціальних умов для отримання таких коштів державою в майбутньому та забезпечення прав і свобод усіх учасників правовідносин у процесі діяльності з акумуляції державних коштів.

Ключові слова: держава, функція держави, фіскальна функція держави, функція.

Nemchenko K. The fiscal function of state: cognitive and analytical aspects

The research is devoted to nature and substance of fiscal function of state. The timeliness of the topic is based on requirements of current stage of development and growth of modern Ukrainian state and society. The challenges arising within the process of building democratic and social Ukrainian state highlight necessity of research devoted to issues of fiscal function of state.

The author agrees with definition of «function of state» as the direction of state's activity or actions on the base of philological analyze of term «function». To research nature and substance of definition «fiscal function of state»

the author applies definition of «function of state» as direction of activity or actions of public bodies determined by substance and nature of state and based on its aims, tasks and social challenges arising from current stage of state development. This approach is widely spread in Ukrainian and CIS legal science. The position treating fiscal function of states as activity directed on accumulation of state funds prevails in Ukrainian theoretical legal science. Being established in early 90th this position does not describe correctly relationships arising within accumulation of state funds in current period.

Based on the above the article contains the following conclusions:

1. On the current stage, fiscal function of state should not be limited to action of states in the field of accumulation of state funds; it covers wider and more complicated social relationship, and need substantial formulation.

2. In the modern society, the fiscal function of state includes actions directed on accumulation of state funds, generation of beneficial legal, economic and social opportunities for future accumulation of state funds and protect rights of participants of such relationships.

Key words: state, function of state, fiscal function of state, function.

УДК 340.1

*Владислав Валерійович Новіцький,
аспірант відділу теорії держави і права
Інституту держави і права
ім. В. М. Корецького НАН України*

МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ЮРИДИЧНИХ ГАРАНТІЙ ПРАВ ЛЮДИНИ

Постановка проблеми. Діяльність науковця у сфері юриспруденції загалом та теорії держави і права зокрема, на відміну від точних наук, цікава своїм постійним науковим пошуком дискусійних, складних питань, які внаслідок динамічного розвитку суспільно-правового буття потребують постійної уваги, а також фахового аналізу із врахуванням викликів сьогодення. Актуальність проблематики методології полягає у тому, що вона відноситься саме до таких, неоднозначних тематик, яка нерозривно пов'язана з практичною діяльністю правника. Адже перед початком будь-якого дослідження для досягнення його мети та отримання максимально об'єктивних результатів науковець повинен відповідально підійти до процесу вибору методів своєї подальшої наукової діяльності. Нині в наукових колах невирішеними залишаються проблеми категоріально-правового апарату методології в праві та класифікація методів наукових досліджень. Одними з останніх віянь сучасного періоду усвідомлення внутрішньої сутності методології в праві є проблематика монізму та дуалізму її методів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблематику методології в праві досліджували такі науковці, як Н. Оніщенко, О. Петришин, В. Сухонос, О. Котюк, П. Рабінович, М. Кельман, Н. Крестовська, М. Дамірлі, Г. Дубов, О. Осауленко, Ю. Кривицький, Л. Матвєєва, І. Канзафарова, О. Мурашин та ін.

«Питання методології у дослідженнях щодо юридичної науки не є новим для нашого правового осередку, правового вжитку, предмета правового дискутування тощо» [1, с. 4]. Адже методологія, методи, поряд із метою, об'єктом та предметом, є структурними елементами будь-якого дослідження. «Правильно і те, що, мабуть, більш заплутаного, такого, що не дістало свого вирішення або повного, завершеного вигляду питання серед дискусійних проблематик немає» [1, с. 4–5]. Для того щоб переконатися у правильності зазначеної тези, потрібно спробувати дати відповідь на такі блоки запитань, які, крім іншого, визначають **мету цього наукового дослідження**: 1) що потрібно розуміти під такими поняттями, як «методологія» та «метод»? 2) яка класифікація методів наукового дослідження?

Основні результати дослідження. Перейдемо до розгляду першого питання. На нашу думку, аналізуючи категоріальний апарат методології в праві, перед нами постає «термінологічна» проблема. У цьому разі йдеться про таке: працюючи з юридичною літературою, можна натрапити на визначення: методологія науки, методологія наукових досліджень, методика наукового пізнання, методологія наукового пізнання, методологія теорії держави та права, методологія окремого наукового знання, методологія конкретного дисертаційного дослідження, методологія юридичної